

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp | Journalistik | höstterminen 2015
Programmet för journalistik och multimedia

Kärnan i en lokal tidning

– En jämförelse av det lokala materialet i
Katrineholms-Kuriren 2005 och 2015

Av: Ellen Nordin & Lydia Staf
Handledare: Kajsa Althén
Examinator: Andreas Widholm

Abstract

Katrineholms-Kuriren är en lokaltidning med redaktioner i de södermanländska kommunerna Katrineholm och Vingåker. Centralt i detta arbete är en undersökning av hur mängden lokala och regionala artiklar har förändrats under en tioårsperiod, 2005 till 2015, då samarbetet expanderat i EK-koncernen som Katrineholms-Kuriren ingår i. Studien utgår från en kvantitativ innehållsanalys av 399 artiklar, publicerade i Katrineholms-Kuriren vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015. Till stöd för undersökningens resultat finns också en kompletterande intervju med Henrik Wising, som under den aktuella perioden arbetat som nyhetschef och reporter på Katrineholms-Kuriren.

En tydlig tendens som framkommer i undersökningens resultat är att tidningens rapportering tycks ha genomgått en centralisering till huvudorten Katrineholm, samtidigt som rapporteringen om Vingåker, Södermanland och bevakningsområdets mindre orter har minskat. Även bevakningen av kommunpolitik har minskat, liksom mängden lokala ledare och debattartiklar. Gemensamt för de lokala och de regionala artiklarna är de totalt sett har minskat, om än i olika grad.

De teoretiska utgångspunkter som lyfts i uppsatsen är tre demokratimodeller (konkurrensdemokrati, deltagardemokrati och samtalsdemokrati), teorier om lokal identitet och lokal demokrati, det nyhetsekologiska systemet, samt omstruktureringar i mediebranschen som påverkar den lokala dagspressen och de journalister som är verksamma inom journalistiken.

I Diskussion och slutsats diskuteras resultatet utifrån de teoretiska utgångspunkterna och tidigare forskning, samt vilken betydelse samarbetet inom EK-koncernen har haft för utvecklingen i Katrineholms-Kuriren. Uppsatsens avslutande del behandlar också vad förändringarna i tidningen kan innebära för den lokala demokratin.

Nyckelord: Demokratimodeller, EK-koncernen, innehållsanalys, Katrineholms-Kuriren, lokal journalistik.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1. Introduktion	5
2. Syfte och frågeställningar	6
3. Bakgrund	6
3.1. Lokalpressens framväxt	6
3.2. Katrineholm	7
3.3. Vingåker.....	7
3.4. Katrineholms-Kuriren	8
3.5. Lokalt material	9
3.6. Regionalt material.....	10
4. Tidigare forskning	10
4.1. Landsbygd i medieskugga.....	10
4.2. Fyra nivåer av granskning.....	10
4.3. Formatets betydelse för nyhetsjournalistiken.....	11
4.4. Tidigare C-uppsatser i ämnet.....	11
5. Teori	12
5.1. Journalistiken och demokratin.....	12
5.2. Tre demokratimodeller	13
5.3. Lokal journalistik och lokal identitet.....	14
5.4. Det nyhetsekologiska systemet	14
5.5. Förändrat medielandskap – förändrade villkor för journalisterna	15
6. Metod	16
6.1. Urval	16
6.2. Avgränsning.....	17
6.3. Metodkritik	17
6.4. Tillvägagångssätt.....	18
6.5. Validitet och reliabilitet.....	19
6.6. Intervju	20
6.6.1. Val av intervjuperson.....	20
6.6.2. Intervjusituation.....	20
6.6.3. Metodkritik.....	20
7. Resultat och analys	21

7.1.	Antal och utrymme	22
7.2.	Bildutrymme	25
7.3.	Lokalområde	26
7.4.	Huvudämne	27
7.5.	Källor	30
7.6.	Artikeltyp	32
7.7.	Användargenererat material.....	33
8.	Diskussion och slutsats.....	33
8.1.	Mindre lokalt och regionalt att läsa om för invånarna	34
8.2.	Lokal identitet och det lokala debattklimatet	35
8.3.	Det nyhetskologiska systemet	37
8.4.	Privatpersoner kommer till tals	37
8.5.	Medborgarjournalistik	38
8.6.	Bildutrymme	39
8.7.	Hur Katrineholms-Kuriren förhåller sig till demokratimodellerna	39
8.8.	Sammanfattad reflektion	41
8.9	Vidare forskning.....	42
9.	Referenslista.....	43
10.	Bilaga	47

1. Inledning

1.1. Introduktion

Dagspressen och den lokala journalistikens villkor har genomgått en rad förändringar och omstruktureringar de senaste decennierna. Digitalisering och konvergerande medieformer, krav på multikompetens och inte minst nya typer av ägandeförhållanden med koncentration till koncerner, har varit och är i högsta grad aktuella utvecklingsmönster för lokala tidningar.

Vi uppsatsförfattare kommer båda från mindre kommuner, Katrineholm och Ludvika, och har via praktik och jobb kommit i nära kontakt med lokaltidningarna Katrineholms-Kuriren och Nya Ludvika Tidning. Att den lokala tidningen har en central och identitetsskapande roll i sin ort är därmed tydligt för oss, varför vi är intresserade av hur förändringar i mediebranschen påverkar tidningens innehåll. Det som är utmärkande för och utgör kärnan i en lokal tidning är just att den berör det lokala – men vad händer när medielandskapet ritas om och såväl journalister som ägare befinner sig allt längre från det område som ska bevakas? Vilka konsekvenser får det för det lokala materialet? Ökar mängden artiklar med regional anknytning?

De stora förändringar som på kort tid skett i medielandskapet har drabbat lokala former av journalistik och fått direkt synliga följder i form av ekonomiska nedskärningar och omorganiseringar. Därför är det nu av hög relevans att undersöka om och hur det journalistiska innehållet påverkas.

Vi vill undersöka hur det lokala och det regionala materialet i Katrineholms-Kuriren har förändrats mellan 2005 och 2015, en tidsperiod under vilken samarbetet med de övriga tidningarna i EK-koncernen ökat allt mer.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka den lokala dagspressen mot bakgrund av den aktuella medieutvecklingen – framför allt hur journalistiken kan påverkas av koncentrerade ägandeförhållanden och utökade koncernsamarbeten. En central del är att se vad dessa förändringar kan innebära för den lokala journalistiken och den lokala demokratin.

För att bemöta syftet görs en fallstudie på Katrineholms-Kuriren. Studien undersöker hur mängden lokalt och regionalt material skiljer sig åt i tidningen mellan år 2005 och 2015, med tanke på att tidningen under de åren utökat sitt samarbete med de övriga tidningarna i EK-koncernen. Av intresse är att se om regionalt material har fått större utrymme på bekostnad av mindre lokalt material.

I en andra frågeställning vill vi undersöka hur det lokala materialet i Katrineholms-Kuriren har förändrats till sin karaktär under samma tidsperiod. Vi vill bland annat se om det finns förändringar i vilka ämnen man rapporterar om och vilka som kommer till tals som källor. Intressant är att se huruvida Katrineholms-Kurirens lokala material fyller en demokratisk funktion för det samhälle tidningen bevakar.

Frågeställningar:

1. Hur har mängden lokala och regionala artiklar förändrats i Katrineholms-Kuriren mellan 2005 och 2015?
2. Hur har de lokala artiklarna för Katrineholm och Vingåker förändrats till sin karaktär under samma tid? Hur har materialets demokratiska funktioner förändrats?

3. Bakgrund

3.1. Lokalpressens framväxt

Under 1700-talet skedde en pressutveckling i Sverige och landsortstidningar började växa fram. Industrialiseringens framfart under 1800-talet innebar ny teknik som möjliggjorde snabbare produktion och spridning, vilken medförde att tidningsmarknaden och massmedierna kunde expandera. (Weibull & Wadbring 2014, s. 38-39)

Dagspressen fortsatte att etablera sig och fram till 1920-talet grundades många regional- och lokaltidningar. Att flera tidningar gavs ut på samma ort var inte ovanligt vid 1900-talets början, och vilken lokaltidning man valde att läsa var länge ett politiskt val eftersom tidningarna i regel representerade olika politiska ideologier. Tidningens politiska inriktning präglade ofta hela innehållet (Hadenius m.fl. 2011, s. 69). Efter 1920-talet fick de flesta städer en lokal morgontidning med en bredare läsarkrets. Samtidigt ökade konkurrensen i och med etableringen av radio och tv. (Djerf-Pierre & Wiik 2012, s. 177-178)

Presstödet infördes år 1971 efter att allt fler landsortstidningar gått i konkurs. Tanken var att införa ett särskilt stöd till dagspressen i syfte att säkra konkurrensen, mångfalden i opinionsbildningen och läsarens valfrihet (Ots 2012, s. 135). I takt med att branschen förändras behöver presstödet och reglerna kring det förnyas. Presstödet håller nu på att anpassas till ett digitaliserat medielandskap med minskade intäkter från prenumeranter och ökad konkurrens om annonsörer (SOU 2015: 94, s. 299).

3.2. Katrineholm

Staden Katrineholm grundades år 1917 och är en kommun i Södermanlands län. Vid grundandet bodde ungefär 6 000 personer i staden, ett invånartal som 2015 växt till 33 000. Under slutet av 1800-talet började staden att växa fram, mycket tack vare järnvägen. Katrineholm har kommit att bli en viktig järnvägsknut då staden binder samman västra och östra stambanan. Tack vare möjligheterna till en smidig kommunikation har handel under åren varit en central del i kommunen. Flera stora industrier som SKF, Ericsson och Scania har funnits i Katrineholm och under 1900-talet var hälften av kommunens invånare verksamma inom industrin. Både Ericsson och Scania har dock under senare år lagt ned sina verksamheter på orten. (Nordblom 2015; Nilsson 2011)

Förutom centralorten Katrineholm består kommunen av sju mindre tätorter. Kommunen styrs av socialdemokraterna som har 23 mandat och moderaterna som har åtta mandat. Tillsammans bildar partierna majoritet. (Katrineholms kommun 2015)

3.3. Vingåker

Vingåkers kommun är också belägen i Södermanlands län, cirka 20 kilometer väster om Katrineholm. Textilindustrin har under många år varit och är fortfarande dominerande i kommunen, som idag har 8 900 invånare. Utöver Vingåker ingår även fem mindre tätorter i

kommunen. I Vingåker utgörs det politiska styret av socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet. (Jönsson 2015; Vingåkers kommun 2015)

3.4. Katrineholms-Kuriren

Katrineholms-Kuriren grundades samma år som staden Katrineholm, år 1917. Två provnummer av Katrineholms-Kuriren hade dock getts ut föregående år. Tidningens grundare var Knut Hellberg, tidigare högste ansvarig för nyheter och redigering på Eskilstuna-Kuriren. Hellberg var chefredaktör och ansvarig utgivare i 28 år, från de första provnumren år 1916 fram till år 1944 (Jonsson 2005, s. 7-17).

Vid Katrineholms-Kurirens grundande hette företaget Katrineholms Boktryckeri, K Hellberg. Det fanns vid den tidpunkten flera konkurrenter i staden. Förutom Katrineholms Tidning hade även Folket, Katrineholms-Posten, Södermanlands Nyheter och Östergötlands Dagblad redaktioner i Katrineholm (Jonsson 2005, s. 37). Hellberg menade att Katrineholms-Kuriren skulle lyckas eftersom den var den enda tidningen som producerades och trycktes på orten (Jonsson 2005, s. 8). I dag är Katrineholms-Kuriren stadens enda dagstidning med en redaktion i Katrineholm och en mindre i Vingåker, som startade år 1948 (Jonsson 2005, s. 69).

När tidningen grundades var den politiskt obunden. År 1936 blev den folkpartistisk och sedan år 1955 har den beteckningen oberoende liberal. Vid starten utkom Katrineholms-Kuriren tre gånger i veckan, men sedan år 1934 ges den ut måndag till lördag. (Jonsson 2005, s. 17-18)

Vid 1990-talets mitt nådde Katrineholms-Kuriren den högsta upplagan i sin historia, med 13 500 exemplar. År 2005 var upplagan 12 800 exemplar och år 2014 hade siffran sjunkit till 10 300 exemplar (TS Mediefakta 2015). Under de senaste decennierna har mediebranschen förändrats, samtidigt som västra Södermanland drabbats hårt av företagsnedläggningar och en ökad arbetslöshet, något som även drabbat Katrineholms-Kuriren. (Jonsson 2005, s. 18)

Det tio första åren av 2000-talet har varit en tid som på Katrineholms-Kuriren präglats av nedskärningar och omorganisationer. Arbetet har effektiviserats i syfte att klara av att möta en tuffare framtid. Antalet anställda på Katrineholms-Kuriren har sjunkit från 38 år 2005 till 27 år 2015. Dock har antalet reportrar endast minskat med en person, från 15 till 14. År 2005 arbetade sex redigerare på Katrineholms-Kuriren, men i dag sker majoriteten av tidningens

layoutarbete på Eskilstuna-Kuriren. Kvar i Katrineholm är endast en sidplanerare. Som en följd av ökade krav på multikompetens finns i dag inte heller några renodlade fotografer på tidningen, utan som redaktionell medarbetare förväntas man kunna skriva, fota och filma. Ett minimikrav gällande rörlig bild är att kunna filma med sin jobbtelefon. Dessa krav kommer sig av att antalet publiceringskanaler utökas allt mer och att man numera gör material till print, webb och webb-tv, samt närvarar i sociala medier. (intervju med Henrik Wising, reporter på Katrineholms-Kuriren)

Katrineholms-Kuriren är sedan år 1988 ett dotterbolag till Eskilstuna-Kuriren som ägs av Eskilstuna-Kurirens stiftelse. Stiftelsen i sig är inte vinstdrivande, men det förväntas däremot bolagen vara. I EK-koncernen ingår förutom Katrineholms-Kuriren också tidningarna Eskilstuna-Kuriren och Södermanlands Nyheter. Sedan den första november år 2015 är tidningarna inte enskilda företag, utan snarare varumärken som samlas i det nybildade bolaget Sörmlands Media. Med detta följer att tidningarna utgör en och samma redaktion, trots att de även fortsatt kommer att sitta på tre olika huvudorter – Katrineholm, Eskilstuna och Nyköping. (mejlkonversation med Jimmie Näslund, vd Sörmlands Media)

Tidningarnas samarbete började expanderade på allvar år 2007 då Södermanlands Nyheter blev en del av koncernen. Inom EK-koncernen delas i dag redaktionellt material av främst regional karaktär, och flera administrativa funktioner är sammanslagna. Målet med Sörmlands Media är att fördela och utnyttja ekonomiska resurser på ett hållbart sätt i en svår tid för den lokala dagspressbranschen. (mejlkonversation med Jimmie Näslund, vd Sörmlands Media)

Det format som Katrineholms-Kuriren ges ut i kallas ”huggen Berliner” och är ungefär 32 x 47 centimeter.

3.5. Lokalt material

Den definition av *lokalt material* som används i uppsatsen utgår från Katrineholms-Kuriens bevakningsområde, vilket omfattas av Katrineholms och Vingåkers kommuner. För att klassificeras som lokal ska en artikel därmed handla om Katrineholm, Vingåker eller annan ort inom de två kommunerna.

3.6. Regionalt material

Uppsatsens definition av *regionalt material* är artiklar som berör någon eller flera orter inom Södermanlands län, undantaget Katrineholm eller Vingåker.

4. Tidigare forskning

4.1. Landsbygd i medieskugga

I *Landsbygd i medieskugga* framkommer att det lokala materialet är det mest lästa i en dagstidning, 86 procent av tidningsläsarna tar del av det en genomsnittlig dag medan endast 50 procent av läsarna tar del av sport, kultur och ledare (Nygren & Althén, 2014, s. 11). Lokal journalistik är av betydelse för många människor i Sverige. Det har visat sig att lokaltidningar prioriteras högt och har högt förtroende hos medborgarna. Tydliga samband finns även mellan att ta del av lokala medier och att ha ett intresse för lokal politik. De personer som tar del av lokal journalistik vet i högre utsträckning vad kommunens ledande politiker heter (Nygren & Althén 2014, s. 11).

Mellan år 2004 och 2014 har antalet journalister vid svenska dagstidningar minskat med 25 procent. Antalet lokalredaktioner har samtidigt sjunkit med 36 procent (Nygren & Althén 2014, s. 25-26). Minskade resurser för lokaljournalistik får konsekvenser för *det nyhetsekologiska systemet*, vilket innebär att nyheter som först uppstår lokalt ofta plockas upp av regionala och rikstäckande medier. När näringskedjan tunnas ut får regionala och nationella medier ett begränsat underlag att utgå från, samtidigt som mångfald, landsbygdsbevakning och granskande journalistik ges allt mindre utrymme (Nygren & Althén 2014, s. 54).

4.2. Fyra nivåer av granskning

Medierna har enligt pressutredningen tre huvudsakliga uppgifter: informera, granska och skapa forum för debatt (se sida 14). Dessa uppgifter kan kopplas till Gunnar Nygrens teori om fyra olika nivåer av granskning, som han använder i *Granskning med förhinder* från 2003. Den första nivån är mediernas övervakningsmakt, det vill säga att makthavare vet om att oegentligheter via medierna kan bli offentliga och att de därmed måste räkna med att bli granskade. Den andra nivån är medierna som offentlighet, att medierna väljer vilka sakfrågor

de rapporterar om och på så sätt för ut aktuella kommunfrågor i offentligheten. Den tredje nivån är medierna som diskussionsarena, som innebär att medierna fungerar som forum för olika åsikter, lyfter kritiska frågor och bevakar konflikter. Den fjärde nivån är att gå bakom källorna, att ta granskningen ett steg längre, utföra egna undersökningar och söka förstahandskällor.

Nygren konstaterar i en undersökning av åtta svenska dagstidningar att tidningarna i många fall endast uppfyller de tre första nivåerna av granskning. Att den fjärde nivån inte uppnås menar Nygren är problematiskt, då han anser att medierna för att få fram dold information bör gå ett steg längre och inte nöja sig med att låta olika sidor föra fram sina argument i frågor (Nygren 2003, s. 53-55).

4.3. Formatets betydelse för nyhetsjournalistiken

Övergången från broadsheet- till tabloidformat har påverkat bildstorleken i många svenska tidningar. Detta tydliggörs i Ulrika Anderssons studie *Från fullformat till tabloid* från 2013. Bland ett flertal tidningar som under 90- och 00-talen genomgått en formatförändring har både bildutrymmet per artikel och antalet artiklar med bilder ökat. Samtidigt har antalet artiklar minskat. På en del håll har framgången för bilder skett på bekostnad av ett minskat textutrymme för artiklar. Ämnen som drabbats hårt är politik och samhällsplanering.

4.4. Tidigare C-uppsatser i ämnet

En tidigare uppsats som skrivits inom ämnet är *Lokal tidning och lokal demokrati – En undersökning om kommunjournalistiken i Lindesberg 1995-2013* av Jenny Tegnér. Resultatet visar att mängden kommunrelaterade artiklarna har minskat. I antal har de halverats samtidigt som de till ytan fått minskat utrymme. Ytterligare en förändring är att tjänstemän allt oftare framträder som källor i stället för politiker.

En annan uppsats om lokaljournalistik är *Vad rapporteras det om i lokaljournalistiken? En jämförelse av Upplands Väsby kommuns lokaltidningar* av Emelie Klermyr. Hon undersöker hur den lokala rapporteringen ser ut i Upplands Väsby och kommer fram till att Vi i Väsby rapporterar mest om kommunpolitik och kultur och fritid, medan Mitt i Upplands Väsby rapporterar mycket om brott och olyckor. Studien visar även att elitkällor och privatpersoner är de främst förekommande källorna i båda tidningarna.

5. Teori

5.1. Journalistiken och demokratin

I Sverige står journalistiken i nära relation till flera olika institutioner, bland andra politik, ekonomi och kultur. Att massmedierna är centrala i den politiska demokratin har gjort att man kan urskilja olika uppgifter som massmedierna har i det svenska samhället. Under 1970-talet genomfördes en pressutredning, vilken fastställde mediernas huvuduppgifter. Dessa uppgifter omarbetades och i nästa pressutredning (1994) blev mediernas tre huvudsakliga uppgifter att informera, granska och att skapa forum för debatt (Weibull & Wadbring 2014, s. 28-30).

Under 2015 är en ny medieutredning på gång, vars publicering är planerad till april 2016. Utredningen lägger vikt vid mediernas och medborgarnas roll i ett medielandskap under ständig utveckling och förändring. En central fråga är utformandet av en ny typ av mediestöd, som bland annat är tänkt att delas ut utifrån ett kvalitetskriterium. Att bedöma vad som är kvalitet är dock långt ifrån oproblematiskt, varför utredarna i sitt delbetänkande överväger möjligheten att tillsätta en särskild nämnd till uppdraget. Vidare kan också noteras att det nya mediestödet förväntas bli plattformsoberoende, som en följd av dagens långtgående konvergens mellan medieformer. (SOU 2015: 94)

Nord och Strömbäck (2012, s. 16) diskuterar journalistikens demokratiska uppgifter. De menar i likhet med pressutredningen från 1994 att en förutsättning för en funktionell demokrati är att det finns ett system för debatt och kommunikation politiker och medborgare emellan. Medborgarna är beroende av information om vad politiker står för, samt information om vad som sker i samhället. Politikerna behöver i sin tur information om medborgarnas åsikter. För att denna information ska kunna ligga till grund för debatt och diskussion bör den vara så offentlig som möjligt. (Nord & Strömbäck 2012, s. 16-17)

Medierna är för de flesta medborgare den största källan till kunskap om samhället, och de traditionella massmedierna utgör fortfarande i mångt och mycket de viktigaste informationskällorna (Nord & Strömbäck 2012, s. 12). Man talar om att samhället är medierat, vilket innebär att mediernas framställning av verkligheten påverkar vilken verklighetsbild medborgarna får. Av den anledningen är det viktigt att medierna ger en sann, relevant och allsidig bild av verkligheten. De ska förmedla sådan information som gör att

medborgarna själva kan ta ställning i olika samhällsfrågor. (Strömbäck 2012, s. 263-268)

Shehata (2012, s. 219-220) talar om att medierapporteringen inte direkt påverkar människors åsikter, utan snarare avgör vad människor har åsikter om. Detta kallas dagordningsteorin och innebär att ämnen som medierna rapporterar om blir sådana som människor i hög utsträckning skapar sig åsikter om. Sådant som får mindre utrymme i medierna har medborgare generellt färre åsikter om.

5.2. Tre demokratimodeller

Nord och Strömbäck (2012, s. 19-23) diskuterar tre olika demokratimodeller, konkurrensdemokrati, deltagardemokrati och samtalsdemokrati. Gemensamt för dessa modeller är att de är överens om vad ett demokratiskt styre innebär. Kraven som ställs på medborgare, politiker och journalistiken i ett demokratiskt styre skiljer dem dock åt.

Inom *konkurrensdemokratin* väger de politiska valen tungt. Det finns inom detta synsätt två olika modeller. I den tillbakablickande sanktionsmodellen ses de politiska valen som ett tillfälle för medborgarna att se tillbaka på hur makthavarna har agerat och utifrån detta göra sina val. I den framåtlutande mandatmodellen gör medborgarna i stället sina val genom att ta del av partiernas partipolitik. Journalistikens uppgift inom konkurrensdemokratin blir därför att granska makthavarna och att visa upp de olika partiernas värderingar och åsikter. Det är de politiska aktörerna som sätter dagordningen. Politikerna är aktiva medan medborgarna inte blir lika framträdande i medierna.

Det *deltagardemokratiska* synsättet lägger i stället stor vikt vid medborgarnas egna politiska deltagande, vilket bland annat bidrar till ökade kunskaper och en känsla av att vara en del av något större. Förespråkare för denna modell menar även att man på samhällsnivå kan se att besluten som fattas blir bättre om medborgarna har en mer framträdande och påverkande roll. Journalistikens uppdrag är inom detta perspektiv att låta vanliga engagerade medborgare synas mer i medierna och då gestaltas som aktörer, inte endast som offer. Medborgarna är de som ska sätta dagordningen.

Samtalsdemokratin kan liknas vid deltagardemokrati, men här läggs ännu större vikt vid människornas deltagande i de politiska samtalen och debatterna. Här är det viktigt att journalistiken låter många olika personer komma till tals. Informationen de presenterar ska

vara saklig och sann, för att den politiska debatten ska bli så bra och riktig som möjligt. Det är samtalen och kommunikationen som ska utveckla demokratin.

5.3. Lokal journalistik och lokal identitet

I Sverige har den lokala morgontidningen länge haft en stark ställning på mediemarknaden. Den lokala tidningen fungerar som ett torg för medborgarna där de kan få information om samhället. Nygren och Althén (2014, s. 10-11) menar att det finns en stark koppling mellan lokala medier, lokal demokrati och lokal identitet. De lokala medierna är med och skapar en slags samhörighet och identifikation med det övriga samhället. Det är genom medierna som gemensamma referensramar skapas, vilka bidrar till att hålla ihop samhället.

Medieskugga är ett problem som kan uppstå om ett samhälle inte bevakas av medierna eller om rapporteringen är ensidig. Det innebär att samhället glöms bort av medierna, något som är vanligt på mindre orter i utkanten av tidningars spridningsområde (Nord & Nygren 2002, s. 32). Avsaknad av lokala medier kan bidra till politiskt ointresse och politisk misstro. Vidare kan medieskugga leda till att den politiska debatten minskar. Medborgarna i ett samhälle i medieskugga får ”högre trösklar” in till den politiska världen, eftersom de själva aktivt måste söka information om beslutsunderlag eller andra handlingar (Nord & Nygren 2002, s. 250).

5.4. Det nyhetsekologiska systemet

Det nyhetsekologiska systemet är ett begrepp som används för att beskriva hur nyheter färdas vidare från det medium där de först förekommer, det vill säga hur nyheternas näringskedja ser ut. Nygren och Althén (2014, s. 13) definierar det nyhetsekologiska systemet som ett slags ekosystem där nyheterna vandrar mellan hierarkierna. Kedjans första steg utgörs av lokala medier. Merparten av de nyheter som de rapporterar om stannar på lokal nivå, men en del plockas upp av regionala och rikstäckande medier. När medier högre upp i kedjan tar sig an en nyhet som först rapporterats lokalt gör de ofta det genom att undersöka ämnet vidare samt bredda sammanhanget. Lokala medier kan på samma sätt lyfta nyheter från nationell och regional nivå genom att tillföra det aktuella ämnet en lokal vinkel.

Nyhetsekologiska system kan också förekomma inom lokal, regional och nationell nivå. Kleis Nielsen (2015, s. 59) benämner den lokala tidningen som ett ”keystone medium”. Med detta menas att den lokala tidningen är en grundpelare och huvudkälla till information, och att mediet således möjliggör för andra medier att rapportera om sådant som händer i samhället.

Nyheter som först förekommer i den lokala tidningen plockas ofta upp av andra lokala medier, till exempel tv- och radiokanaler. Detta innebär att villkoren även för andra medier skulle förändras om den lokala tidningen försvann, vilket i förlängningen också skulle påverka informationsnivån hos medborgarna.

5.5. Förändrat medielandskap – förändrade villkor för journalisterna

Enligt Ots (2012, s. 121) kan man se på mediernas ekonomi dels ur ett näringspolitiskt perspektiv – att fri konkurrens är viktigt för att konsumenter själva ska kunna välja varifrån de vill ta del av nyheter – dels ur ett kulturpolitiskt perspektiv – att det är viktigt för mångfalden i samhällsdebatten att flera olika medier kan existera.

Internets intåg i samhället har inneburit såväl möjligheter som utmaningar för medierna. De tekniska och förhållandevis billiga lösningar som webben medfört har gjort att de flesta medieföretag numera publicerar sig i flera kanaler. Flerkanalpublicering är dock inte den enda förändringen som kommit av Internet. De senaste åren har de sedan länge etablerade medierna fått sällskap av nya aktörer som i många fall helt och hållet bygger sina plattformar på webben, något som ökar konkurrensen i branschen (Weibull & Wadbring 2014, s. 210). Även privatpersoner utgör i dag en form av konkurrens. Medborgarjournalistik, att privatpersoner själva producerar och publicerar material på webben, är något som ökar (Anderson mfl. 2015, s. 91-92).

Det är emellertid inte bara Internet, utan också avregleringen inom mediesektorn, som gjort att marknaden öppnat sig för fler aktörer. Denna omstrukturering har dock främst gynnat större medieorganisationer, som har kunnat köpa upp mindre företag och därigenom skapa stora koncerner. De nya ägandeformerna har kommit att samla såväl tidningar med skilda upptagningsområden som tidningar verksamma på samma ort (Weibull & Wadbring 2014, s. 137-138).

Att samla flera medieformer under samma tak och att vara verksam på flera fronter är ett sätt att finansiera den traditionella journalistiken, exempelvis print. Lokala tidningars printupplagor genererar allt mindre intäkter samtidigt som antalet anställda på medieföretagen minskar. De koncentrerade ägandeförhållandena öppnar för en centralisering av funktioner, något som bidrar till minskade kostnader samtidigt som behovet av anställda sjunker. Dessa

utvecklingsmönster är inte minst tydliga för lokala former av journalistik. (Weibull & Wadbring 2014, s. 228; Baisnée m.fl. 2015, s. 39-40)

Ett dagstidningslandskap i process att omformas går få samhällsmedborgare förbi, men kanske är förändringarna allra mest kännbara för de anställda inom branschen. Det senaste decenniet har antalet anställda journalister vid 87 dagstidningar i Sverige minskat med en fjärdedel. Utanför huvudredaktionerna är minskningen av journalister ännu större och antalet lokalredaktioner i landet har sjunkit med mer än en tredjedel på tio år (Nygren & Althén 2014, s. 26). Samtidigt som stora multimedieföretag blir till ställs allt högre krav på journalisterna. Kraven på multikompetens ökar – oavsett huvudmedium förväntas reportrar producera material till webbens olika kanaler – samtidigt som arbetsprocesserna standardiseras (Weibull & Wadbring 2014, s. 297).

6. Metod

Den metod som valts till undersökningen är kvantitativ innehållsanalys. Denna metod har ansetts lämplig på grund av att en önskan med uppsatsen är att kunna se generella förändringsmönster, trots att undersökningen endast omfattas av två veckor, vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

Kvantitativ innehållsanalys är en metod som används för att undersöka uppgifter hos analysenheter på ett sätt som gör att uppgifterna blir jämförbara med varandra, samt kan analyseras och uttryckas i siffror (Esaiasson m.fl. 2012, s. 197). Två vanliga fokusområden är frekvens – hur ofta något förekommer – och utrymme – hur mycket plats något får. Styrkan hos den kvantitativa innehållsanalysen är att man genom att undersöka ett mindre urval kan uttala sig om hur ett större material generellt ser ut. Förutsatt att urvalet är representativt och att analysen är systematiskt upplagd ska resultatet bli detsamma som om en totalundersökning hade utförts (Nilsson 2010, s. 119).

6.1. Urval

I syfte att besvara frågeställningarna har en kvantitativ innehållsanalys genomförts av Katrineholms-Kurirens publicerade artiklar vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015. Veckorna har valts då de är två ”normalveckor” utan nyhetshändelser utöver det vanliga, med en

rapportering som kan sägas vara representativ för hur den generellt ser ut. De valda datumen är fria från högtider, semestrar, valår och liknande, vilket borde innebära att nyhetsvärderingen och bemanningen varit normal (Nilsson 2010, s. 130).

Från början var tanken att undersökningsveckorna de båda åren skulle vara vecka 40. Detta fick dock ändras på grund av att två av sex tidningar vecka 40 år 2005 innehöll tävlingsuppslag med läsares inskickade sommarbilder – något som sannolikt hade påverkat resultatet. Vecka 41 hade tidningarna inga bilduppslag. Däremot innehöll Katrineholms-Kurirens produktion vecka 41 år 2005 en bilaga med både annonser och redaktionellt material. Denna bilaga har lämnats utanför undersökningen och bedöms inte ha haft konsekvenser för veckans övriga utgivning.

Man skulle ha kunnat konstruera syntetiska undersökningsveckor i syfte att minimera risken för att en stor nyhetshändelse rubbar balansen i rapporteringen. Detta övervägdes, men att använda hela utgivningsveckor ansågs inte vara ett problem eftersom veckorna valdes med omsorg.

6.2. Avgränsning

I de tolv tidningar som analysveckorna omfattar har de lokala och regionala artiklarna på ledarsidorna, nyhetssidorna, kultursidorna, sportsidorna, insändarsidorna och de personliga sidorna (jubilarer etc.) undersökts. Artiklar med nationellt fokus har lämnats utanför och därmed har samtliga in- och utrikessidor räknats bort. Övrigt material som inte analyserats är ”Pressgrannar” (korta utdrag från andra medier), ”Din förening” (information om lokala/regionala föreningar och organisationer), tv-sidor och annonser.

6.3. Metodkritik

Forskning ska alltid vara oberoende av den forskare som utför den. Trots att den kvantitativa innehållsanalysen går ut på att analysera enheter som kvantitativt går att räkna och/eller mäta finner man nästan alltid rum för tolkning. Det är problematiskt om olika forskare tolkar innehåll på olika sätt. Därför är det viktigt att göra upp ett tydligt kodschema som minimerar tolkningsutrymmet. Både urvalet och analysenheten ska uppfattas på samma sätt av alla forskare (Nilsson 2010, s. 126).

En kritik som ofta riktas mot den kvantitativa innehållsanalysen är att den har ett något

förenklat angreppssätt. Forskaren begränsas till att undersöka det som går att mäta. Man analyserar då separata delar, vilket medför att helhetsperspektivet riskerar att gå förlorat. Den kvantitativa innehållsanalysen kan också uppfattas som ytlig och kritiker menar att det är en brist att det utifrån metoden inte går att förstå och analysera innehåll på djupet. Det är dock viktigt att komma ihåg att en enskild metod inte kan mäta allt utifrån alla perspektiv (Nilsson 2010, s. 121-124).

6.4. Tillvägagångssätt

Analysarbetet inleddes med kodning av hela måndagstidningen och halva tisdagstidningen från vecka 40 år 2005. Därefter upptäcktes tävlingsuppslagen med bilder, vilket gjorde att analysveckan fick ändras till vecka 41.

Analysen av vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015 har omfattat 399 artiklar och genomförts med hjälp av ett kodschema bestående av 16 variabler. De artiklar som analyserats har fått ett id bestående av publiceringsdatum, sida och första bokstaven i de två första orden i rubriken, till exempel 051005-02RT.

Artiklar som definierats som lokala har undersökts utifrån variablerna V1 till V14, som avsett vilket år artikeln publicerats, om den är lokal eller regional, utrymme i kvadratcentimeter (totalt, text och bild), antal bilder, artikeltyp, sektion, huruvida artikeln har en puff på förstasidan, vilken placering artikeln har på sidan inuti tidningen, huvudämne, antal källor, huvudsaklig källa, samt vilket lokalområde artikeln berör (Katrineholm, Vingåker, annan ort inom kommunerna eller flera orter inom kommunerna).

De artiklar som klassificerats som regionala har analyserats utifrån variablerna V1 till V11, samt V15 (huruvida artikeln är en länsöversikt) och V16 (om artikeln endast berör Flen). Bakgrunden till den sistnämnda variabeln är att Flen tidigare var en del av Katrineholms-Kurirens lokala spridningsområde, som numera endast utgörs av Katrineholms och Vingåkers kommuner. I och med det nya upptagningsområdet har artiklar om och från Flen kategoriserats som regionala både år 2005 och 2015, men variabeln om Flen har ansetts relevant för att vid behov kunna särskilja artiklarna om Flen från det övriga regionala materialet.

I utformningen av kodschemat har inspiration hämtats från Jenny Tegnér's C-uppsats *Lokal tidning och lokal demokrati – En undersökning om kommunjournalistiken i Lindesberg 1995-2013*. Hon har i sin tur influerats av Gunnar Nygrens rapport *Granskning med förhinder*. Nämnas bör att inflytandet från tidigare studier inte hindrat oss från att utveckla, revidera och testa egna variabler. Variabler som vi utformat till vår undersökning är utöver den givna lokal/regional exempelvis sektion i tidningen och vilket lokalområde de lokala artiklarna berör. Inom variabler som huvudkälla och huvudämne har vi lagt till egna värden.

Tidningarna från vecka 41 år 2005 har studerats i presslägg lånade från Katrineholms-Kurirens arkiv. Motsvarande material från vecka 41 år 2015 har varit tillgängligt i form av sparade lösnummer.

6.5. Validitet och reliabilitet

Validitet handlar om överensstämmelse mellan teoretisk och operationell nivå, det vill säga att man empiriskt undersöker det som man påstår att man ska undersöka och att det inte förekommer några systematiska fel (Esaiasson m.fl. 2012, s. 57).

En begränsning i denna undersökning kan vara att en del av de nyheter som Katrineholms-Kuriren producerade vecka 41 år 2015 kan ha missats på grund av att de endast lades ut på tidningens webbsida och förekom i print först senare. Avsikten är dock att undersöka artiklarna som gått i tryck, varför detta inte bör ses som ett problem. En annan sak som kan ifrågasättas är om artiklarna från de två undersökningsveckorna utgör ett tillräckligt material för att besvara frågorna. I syfte att få ett mer tillförlitligt resultat skulle flera perioder kunna undersökas, men bedömningen som gjorts är att en vecka år 2005 och en vecka år 2015 är tillräckligt för att kunna skönja en bild av hur utvecklingen ser ut.

Reliabilitet är detsamma som tillförlitlighet. En förutsättning för hög reliabilitet är att undersökningen är riktigt genomförd och att urvalet är representativt. Ett sätt att mäta en undersöknings grad av reliabilitet är att genomföra ett reliabilitetstest. Att flera forskare kommer fram till samma resultat vid genomförandet av analysen tyder på att reliabiliteten är hög. (Thurén 2007, s. 26)

Inför undersökningen av material i Katrineholms-Kuriren utfördes ett reliabilitetstest. Tio artiklar provkodades (totalt tjugo kodningar) utifrån 14 variabler och därefter jämfördes resultaten. Två kodningar skilde sig åt, vilket innebär att samstämmigheten var 98,6 procent.

6.6. Intervju

Kvalitativa forskningsintervjuer kan se ut på många olika sätt. Intervjuer kan vara huvuddelen av en forskning eller fungera som en komplettering. Den personliga intervjun kan gå ut på att intervjuaren ställer frågor till en person efter en standardiserad manual, vilket kan liknas vid en enkätundersökning med den skillnaden att svaren i stället är öppna. En personlig intervju kan även vara uppbyggd som ett samtal där man diskuterar utifrån några bestämda ämnen. Det är dock inget riktigt samtal eftersom endast en person ställer frågor och bara en ger svar. (Larsson 2010, s. 53-58)

Den form av intervju som tillämpas i denna C-uppsats är samtalsintervju, då syftet är att fördjupa, förstå och förklara resultatet i den kvantitativa innehållsanalysen.

6.6.1. Val av intervjuperson

Henrik Wising har arbetat på Katrineholms-Kuriren i 17 år och har under sju av dem varit nyhetschef på tidningen. Eftersom Wising varit närvarande vid och i vissa fall även delaktig i de beslut som ligger bakom förändringarna på Katrineholms-Kuriren anses han vara en lämplig person att intervjua.

6.6.2. Intervjusituation

Intervjun genomfördes på Katrineholms-Kuriren den 26 november 2015, klockan 11.00 till 12.15. Syftet var att intervjun skulle fungera som ett komplement till den kvantitativa innehållsanalysen, varför frågorna utformades efter resultatet och presentationsordningen i avsnittet Resultat och analys. Wising fungerade under intervjun både som en respondent och informant, det vill säga att han både gav sin syn och uppfattning kring vissa ämnen, samt bidrog med faktauppgifter till uppsatsens bakgrund.

6.6.3. Metodkritik

En intervjustudie kan vara komplicerad, det krävs teknik och kunskap i hur man lägger upp en intervju för att den ska täcka hela forskningens syfte och man bör även kunna sovra och

sortera bland ett stort textmaterial. Det är även viktigt att intervjuaren är lyhörd och kan ställa följdfrågor om något intressant eller oväntat dyker upp. (Larsson 2010, s .57-58)

En viktig kvalitetsfaktor är hur omfattande och trovärdigt materialet är. Detta avgörs bland annat av hur innehållsrikt och meningsfyllt underlaget är och hur många intervjuer man gör. En tumregel är att man gjort tillräckligt med intervjuer när man börjar få in samma svar och intervjuerna inte längre tillför något nytt.

I denna studie används endast en kvalitativ intervju, vilket är ett lågt antal. Att intervju rätt personer är dock en annan viktig faktor som avgör giltigheten i undersökningen (Larsson 2010, s. 77). Den intervjuade personen i denna uppsats har varit nyhetschef under den undersökta perioden. Om fler personer skulle intervjuas skulle det ligga nära till hands att vända sig till reportrarna. Deras uppfattningar skulle kunna tillföra intressanta aspekter till resultatet, men i den här uppsatsen är nyhetschefen den som får komma till tals. Detta på grund av att han i högre grad än reportrarna medverkat till de beslut som tagits på Katrineholms-Kuriren de senaste åren. Att intervju en person som kan ses som en part i målet kan förvisso ses som problematiskt i sig, men bedömningen som gjorts här är att det inte är ett problem för trovärdigheten.

En teknik man kan använda för ökad kvalitet är triangulering, det vill säga att kombinera flera olika metoder (Larsson 2010, s. 79). I denna uppsats används både kvantitativ innehållsanalys och kvalitativ intervju i syfte att göra resultatet mer tillförlitligt.

7. Resultat och analys

Syftet med uppsatsen är att se hur de lokala och de regionala artiklarna har förändrats avseende mängd under en tioårsperiod, 2005 till 2015, då mycket har förändrats i dagspressbranschen och Katrineholms-Kuriren fått ett allt tätare samarbete med de andra tidningarna i EK-koncernen, Eskilstuna-Kuriren och Södermanlands Nyheter. Av intresse är att se hur den lokala rapporteringen i Katrineholms-Kuriren skiljer sig åt mellan de två undersökta veckorna.

7.1. Antal och utrymme

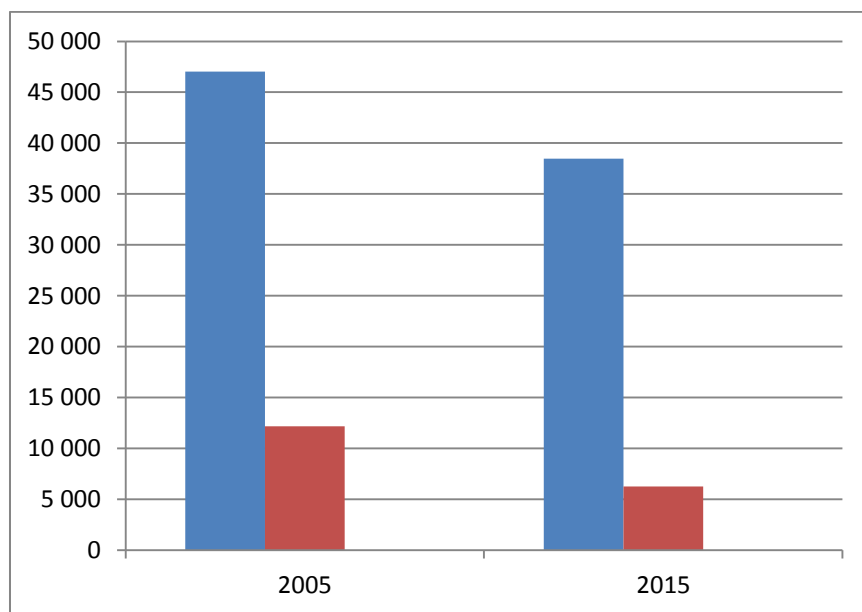
En förändring är att de regionala artiklarna har minskat kraftigt i antal. De lokala artiklarna har inte minskat i lika stor grad.

Tabell 7.1.1. Tabellen visar hur antalet lokala och regionala artiklar skiljer sig åt mellan vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015 i Katrineholms-Kuriren.

År	Lokala artiklar	Regionala artiklar	Artiklar totalt
2005	168	57	225
2015	151	23	174

Tidningsproduktionen från den undersökta veckan år 2005 innehöll 168 lokala artiklar, medan den motsvarande veckan år 2015 innehöll 151 stycken. Minskningen av lokala artiklar är därmed cirka 10 procent. Det regionala materialet uppgick i 57 artiklar vecka 41 år 2005 och 23 artiklar samma vecka år 2015, vilket är en minskning med cirka 60 procent.

Omfattningen av lokala och regionala artiklar kan också uttryckas i kvadratcentimeter, som visas i den följande figuren.

Figur 7.1.1: Figuren visar det totala utrymmet i kvadratcentimeter för lokala och regionala artiklar under vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015. Till det totala utrymmet räknas rubrik, ingress, brödtext, bild och övriga artikeldelar.

Vecka 41 år 2005 upptog de lokala artiklarna 47 013 kvadratcentimeter, en siffra som vecka 41 år 2015 hade sjunkit till 38 483 kvadratcentimeter. Utrymmesmässigt har antalet lokala artiklar minskat med cirka 18 procent mellan 2005 och 2015. Artikelutrymmet har alltså minskat mer än antalet artiklar.

Henrik Wising är inte förvånad över att minskningen är större avseende utrymme än antal lokala artiklar. Han bedömer att bakgrunden till resultatet är att man på Katrineholms-Kuriren aktivt arbetat för att skriva kortare texter. Detta hänger samman med minskade resurser, kortare deadlines samt att man gjort bedömningen att läsarna inte läser alltför långa texter. En annan faktor som kan spela in är att reportrarna år 2005 i större grad kunde påverka längden på sina texter, en möjlighet som senare har kommit att begränsas i och med det ökade samarbetet inom EK-koncernen. Utrymmet i tidningen har blivit mer mallat och i stort sett all redigering har flyttat till Eskilstuna-Kuriren.

Det regionala materialet har minskat med omkring 49 procent, från 12 165 till 6 244 kvadratcentimeter. Henrik Wising säger att de trots detta får kritik från läsarhåll att Katrineholms-Kuriren innehåller för mycket material med fokus på Södermanland. Traditionellt har tidningens egna reportrar producerat regionala artiklar, men i dagens läge kommer majoriteten av länsartiklarna från Eskilstuna-Kuriren. Wising nämner också att Katrineholms-Kuriren år 2005 hade reportrar med inriktning på olika områden (polis och ting, landsting, kommunpolitik etc.), vilket ökade sannolikheten att finna nyheter som kunde byggas ut och ges en regional vinkel.

I sammanhanget bör nämnas att Katrineholms-Kuriren har minskat i antal sidor under den aktuella tioårsperioden. Den undersökta veckan år 2005 hade de sex tidningarna i genomsnitt 30 sidor, en siffra som för undersökningsveckan 2015 var 26. Detta kommenterar Wising med att de fått en allt stramare sidbudget att förhålla sig till, samt att mängden annonser minskat.

Tabellerna nedan visar hur stor andel av tidningarnas totala yta det lokala respektive regionala materialet får de olika veckorna.

Tabell 7.1.2: Tabellen visar hur många procent av det totala tidningsutrymmet i kvadratcentimeter som utgörs av lokalt material vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

År	Andel lokalt material i Katrineholms-Kuriren
2005 (cirka 30 sidor)	17 %
2015 (cirka 26 sidor)	16 %

Tabell 7.1.3: Tabellen visar hur många procent av det totala tidningsutrymmet i kvadratcentimeter som utgörs av regionalt material vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

År	Andel regionalt material i Katrineholms-Kuriren
2005 (cirka 30 sidor)	4,4 %
2015 (cirka 26 sidor)	2,6 %

Trots att det lokala materialet har minskat i utrymme mellan de undersökta veckorna upptar det ungefär lika stor plats av tidningarnas totala yta. Detta hänger samman med att Katrineholms-Kuriren alltså minskat i antal sidor. Vad gäller det regionala materialet utgör det en större andel av tidningarnas totala yta år 2005 än 2015.

Minskat har också antalet länsöversikter gjort, som syns i den följande tabellen. Vecka 41 år 2005 var antalet artiklar med länsfokus 19 stycken, medan de år 2015 var nio. Detta är en minskning med cirka 53 procent.

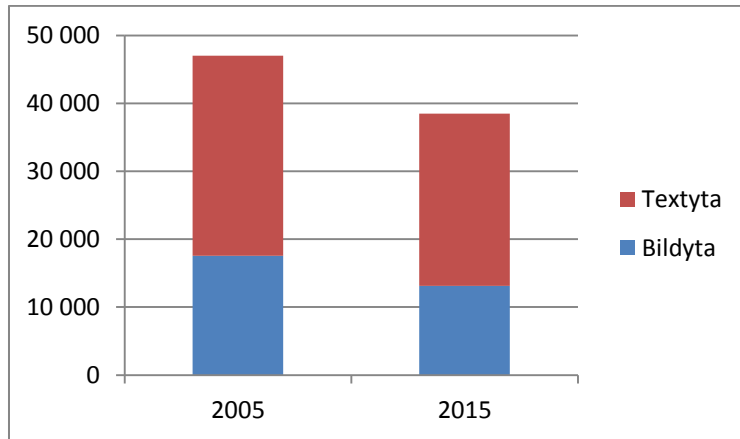
Tabell 7.1.4: Tabellen visar antal länsöversikter vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

År	Antal länsöversikter
2005	19
2015	9

En viktig del av undersökningen är att se hur det lokala materialet har förändrats avseende innehåll. Nedan presenteras bland annat förändringar i representerade artikeltyper, ämnen, källor och bildstorlek.

7.2. Bildutrymme

Ett intressant resultat är att bildytan hos de lokala artiklarna inte förändrats nämnvärt mellan de undersökta veckorna.

Figur7.2.1: Figuren avser de lokala artiklarna och visar förhållandet mellan textyta och bildyta vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

Vecka 41 år 2005 omfattade bildutrymmet hos de lokala artiklarna 17 557 kvadratcentimeter, det vill säga cirka 37 procent av den totala artikelytan. Samma vecka år 2015 utgjordes 13 143 kvadratcentimeter av lokala bilder, vilket är cirka 34 procent. Bildutrymmet i det lokala materialet har alltså minskat något. Detta skiljer sig från tidigare forskning (Andersson 2013, s. 41) som visat på motsatt tendens, nämligen att bilder utgör allt större del av ytan i dagstidningar. Ökningen är dock mer blygsam hos den lokala dagspressen än i tidningar i storstadsregioner.

Enligt Wising har man på Katrineholms-Kuriren de senaste åren jobbat för att ge bilder mer utrymme i tidningen. Dock har man minskat antalet bilder, för att i stället låta en bra bild ta mycket plats. Wising menar att tidningen tidigare brukade ha flera bilder i ungefär samma storlek och med liknande motiv, något som enligt honom skapade ett rörigt intryck och inte gav bilderna rättvisa. Att antalet bilder har minskat bekräftas av undersökningen. Vecka 41 år 2005 innehöll de lokala artiklarna 72 bilder, medan den motsvarande veckan år 2015 innehöll 63.

7.3. Lokalområde

Artiklarna kan studeras utifrån vilket lokalområde de berör – Katrineholm, Vingåker, annan ort inom de två kommunerna eller flera orter inom någon eller båda kommunerna.

Huvudorten Katrineholm är den vars bevakning sett minst förändringar.

Tabell 7.3.1: Tabellen visar områdesfördelningen för de lokala artiklarna, detta i antal samt förändringen i procent mellan vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

År	Katrineholm	Vingåker	Annan ort	Flera orter
2005	98	34	25	11
2015	102	22	20	7
+/- (procent)	+ 4 %	- 35 %	- 20 %	- 36 %

Tabell 7.3.2: Tabellen visar områdesfördelningen i kvadratcentimeter och förändringen i procent, detta för vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

År	Katrineholm	Vingåker	Annan ort	Flera orter
2005	29 647	6 799	7 606	2 961
2015	26 524	5 546	3 920	2 493
+/- (procent)	- 11 %	- 18 %	- 48 %	- 16 %

Tabell 7.3.3: Tabellen visar den procentuella områdesfördelningen för det totala lokala artikelutrymmet vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

År	Katrineholm	Vingåker	Annan ort	Flera orter
2005	63 %	14 %	16 %	6 %
2015	69 %	14 %	10 %	6 %

Sett till antal artiklar är minskningen i rapportering tydligast för material som berör Vingåker och flera orter. Katrineholm är det enda området där antalet artiklar ökat. Utrymmesmässigt har samtliga områden minskat, mest lidande har artiklar om annan ort blivit. Detta innebär att nyhetsrapporteringen i Katrineholms-Kuriren har centraliserats till huvudorten, en tendens som överensstämmer med resultat i forskning av bland annat Nygren och Althén (2014).

Även avseende nyhetssektionerna, Katrineholms- och Vingåkerssidorna, har utrymmet för annan ort förändrats kraftigt, vilket syns i tabellerna nedan. Att studera nyhetssektionerna för

sig är relevant då Katrineholms-Kuriren har en omfattande sportbevakning, där ett stort antal lag utanför stadskärnorna inkluderas.

Tabell 7.3.4: Tabellen visar antal och utrymme för artiklar om annan ort, placerade under nyhetssektionerna Katrineholm och Vingåker vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

År	Antal artiklar	Utrymme cm ²
2005	14	4 599
2015	10	1 341

Precis som för det lokala materialet i stort ser man också här en minskning av antalet artiklar om annan ort, från 14 till 10. Utrymmesmässigt är skillnaden tydligare då 4 599 kvadratcentimeter år 2005 har blivit till 1 341 kvadratcentimeter år 2015, vilket innebär en minskning på över 70 procent.

Wisings upplevelse stämmer väl överens med den bild som visas i resultatet – han anser att de på Katrineholms-Kuriren i dag har Katrineholm som sitt främsta fokus. Hans bedömning är emellertid inte att detta kommer sig av ett medvetet val, utan snarare att det är en konsekvens av att organisationen förändrats och blivit mindre. År 2005 förekom varje vecka en sida som endast behandlade kransorter. Wising berättar också att man på Katrineholms-Kuriren tidigare haft riktade satsningar mot ett par av kommunernas mindre tätorter. Vilka samhällen som stått i fokus har avgjorts av prenumerationssiffror och var man ökat respektive minskat i antal prenumeranter. Tanken har varit att bibehålla alternativt locka tillbaka läsare i dessa områden.

7.4. Huvudämne

Vilka ämnen som är de mest omskrivna har inte förändrats allt för mycket mellan de två undersökningsperioderna. Två undantag förekommer dock, då bevakningen av ekonomi och näringsliv har halverats medan sociala frågor har ökat markant.

Tabell 7.4.1: Tabellen visar i antal vilka ämnen som varit mest förekommande under vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

Ämnen	2005	2015
Brott och olyckor	41	37
Sport	33	38
Kultur och fritid	25	16
Kommunpolitik	19	15
Ekonomi och näringsliv	10	5
Sociala frågor	3	12

Tabell 7.4.2: Tabellen visar utrymmesmässigt i kvadratcentimeter vilka ämnen som varit mest förekommande under vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

Ämnen	2005	2015
Brott och olyckor	4 365	2 393
Sport	8 104	9 028
Kultur och fritid	9 482	7 050
Kommunpolitik	4 855	4 597
Ekonomi och näringsliv	5 284	2 604
Sociala frågor	708	5 688

Att sociala frågor får mycket utrymme vecka 41 år 2015 beror sannolikt på att flyktingkrisen varit ett omskrivet ämne. Katrineholms-Kuriren har till exempel haft en insamling tillsammans med Röda korset som de skrivit om återkommande gånger. I en av de analyserade tidningarna år 2015 behandlar ett helt uppslag flyktingfrågan (Jern, 10 oktober 2015). Förutom i nyhetsartiklar förekommer sociala frågor under veckan också i två insändare. Vecka 41 år 2005 finns inte några insändare om ämnet. Skillnaderna i antal insändare om sociala frågor bör dock analyseras med försiktighet, då antalet artiklar är lågt.

Värt att notera angående den tydliga minskningen av ekonomi och näringsliv är att Katrineholms-Kuriren år 2005 varje vecka samlade artiklar under vinjetten ”Affärliv”. De berörda artiklarna föll naturligt in i kategorin ekonomi och näringsliv. Wising kommenterar att artiklar om ämnet numera placeras under nyhetssektionerna, samt att bevakningen inte är lika frekvent till följd av att ämnet inte längre har en uttalad specialistreporter.

Brott och olyckor, sport och kultur och fritid är exempel på ämnen som sett till antal förekommit i hög utsträckning de båda åren, detta såväl gällande antal som avseende utrymme. Intressant är att kultur och fritid sett till antal placerar sig på tredje plats både 2005 och 2015, trots att antalet artiklar inom ämnet minskat med 36 procent. Utrymmesmässigt är dock minskningen mindre, 26 procent. Att ämnet kultur och fritid minskar beror enligt Wising på det ökade concernsamarbetet. Katrineholms-Kuriren har inte längre en egen kulturredaktör, utan delar med Eskilstuna-Kuriren.

Sett till antal minskar artiklar om kommunpolitik med 21 procent, medan de avseende yta minskar med fem procent. Resultatet styrks av att även Institutet för mediestudier (2015) i en mätning konstaterar att antalet artiklar om Katrineholms kommun har minskat de senaste åren. Tendensen skiljer sig dock från Tegnér's (2013, s. 20) undersökning av artiklar om Lindesbergs kommun, som under perioden 1995 till 2013 minskade med cirka hälften gällande både antal och utrymme.

Minskningen av antal kommunartiklar menar Wising beror på att Katrineholms-Kuriren inte längre har en kommunreporter, något som man hade år 2005. Att det inte finns någon uttalad kommunreporter försämrar kontakten med kommunens politiker och tjänstemän, tror Wising. Detta på grund av att de inte vet till vem på tidningen de ska höra av sig. Wising berättar också att Katrineholms-Kurirens bevakning av nämnderna har minskat, och att man i dag i stort sett endast rapporterar från kommunfullmäktigemöten. En följd av detta blir att tidningen i större utsträckning än tidigare behöver prioritera vilka kommunhändelser de rapporterar om.

Risken är väl kanske framför allt den att det blir en ganska enahanda kommunbevakning. Det blir väldigt stort fokus på trista nyheter, tror jag. Missnöje i hemtjänsten, motstånd mot ny organisation i någon förvaltning, kommunen har inte råd att ta emot flyktingar. [...] Det finns väldigt många projekt och goda exempel, människor som engagerar sig i kommunen, som aldrig riktigt lyfts fram. (Henrik Wising i intervju)

Katrineholms-Kurirens sportbevakning har länge varit utbredd, menar Wising. Han säger att man på tidningen anser att det är viktigt att lyfta fram lokal idrott. Att sportrapporteringen kan hålla en bred bevakning bedömer han hänger samman med att Katrineholm eller Vingåker inte har något stort elitlag som får dominera. I stället kan tidningen fokuseras på att låta

ungdomar och lag i lägre divisioner synas. Karlsson (2015, s. 143) menar att sport är ett vanligt förekommande ämne i svenska medier på grund av resursskäl. Sporthändelser är ofta kända i förväg, vilket medför att rapporteringen blir enkel att planera samt att en och samma händelse kan vara aktuell såväl före som under och efter själva skeendet. Dessutom lockar sport i regel en engagerad publik.

7.5. Källor

Sett till det genomsnittliga antalet källor per artikel är situationen oförändrad mellan de undersökta perioderna.

Tabell 7.5.1: Tabellen visar det genomsnittliga antalet källor per artikel och år, vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

År	Genomsnittligt antal källor per artikel
2005	1,7
2015	1,7

Som syns i tabellen har det genomsnittliga antalet källor per artikel inte förändrats. Däremot finns en skillnad i vilka typer av källor som förekommer. I tabellen nedan visas artiklarnas huvudkälla. Som huvudkälla har artiklarnas tydligaste, mest grundliga källa räknats.

Tabell 7.5.2: Tabellen visar förekomsten av huvudsaklig källa vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

Huvudkälla	2005	2015
Polis/åklagare	37	33
Organisation/förening	27	37
Privatperson	27	40
Företag/anställd	16	13
Myndighet	4	0
Expert	3	0
Politiker	8	7
Källa förekommer ej	14	3

Användandet av privatpersoner som källor har ökat med 48 procent. Kultur och fritid är det ämne som år 2015 har flest privatpersoner som källor. I övrigt är förekomsten av

privatpersoner som huvudkälla jämnt fördelad över ämnena. Wising säger att han tror och hoppas att den ökade förekomsten av privatpersoner som källor beror på att man på Katrineholms-Kuriren i flera år har pratat om vikten av att sätta ”vanliga människor” i fokus. Han menar att det tidigare var vanligt att makthavare framträdde som ensam källa, och att de som var direkt berörda syntes i form av ett anonymt kollektiv snarare än som personer med namn och ansikten.

För organisation/förening syns en ökning med 37 procent. Att organisation/förening förekommer som källa i hög utsträckning hänger samma med den utbredda sportrapporteringen i Katrineholms-Kuriren, vilken medför att många representanter från exempelvis olika lag får komma till tals. Expert och myndighet som källor har försvunnit helt. Siffrorna för 2005 var emellertid inte särskilt höga, vilket gör att man inte kan dra några säkra slutsatser.

År 2005 var det vanligare att källor inte syntes över huvud taget i artiklar. Resultatet visar att man i Katrineholms-Kuriren har blivit bättre på att ange sina källor, då antalet artiklar utan synlig källa är färre år 2015. Antalet artiklar utan källor har minskat med 80 procent. Viktigt att nämna är att polis/åklagare har räknats som källa i artiklar om brott och olyckor även då källan inte varit synlig. Detta på grund av att man kan förutsätta varifrån dessa uppgifter är hämtade.

Wising menar att den ökade förekomsten av synliga källor skulle kunna bero på att man på Katrineholms-Kuriren år 2010 införde faktarutor till längre artiklar, där man ansåg det viktigt att ange varifrån informationen hämtats. Detta kan ha fått effekt även i övrigt.

En förändring som skett under den undersökta perioden är att man i dag är aktiv inom och finner nyheter i sociala medier. Något som Wising nämner, som kan vara en följd av närvaron i sociala medier där även privatpersoner publicerar material, är att man på Katrineholms-Kuriren nu för tiden skriver mer om sådant som förväntas väcka intresse. Wising betonar vikten av att vara källkritisk till information som kommer från sociala medier.

7.6. Artikeltyp

Tabell 7.6.1: Tabellen visar hur antalet artiklar av olika slag skiljer sig åt mellan vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

Artikeltyp	2005	2015
Nyhetsartikel	75	78
Reportage	10	10
Notis	48	33
Ledare/debattartikel	7	3
Insändare	12	15
Krönika/kolumn	3	3
Övrigt	13	9

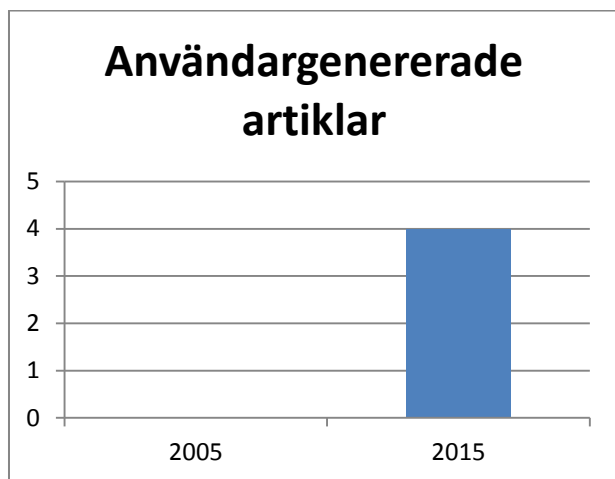
De tydligaste skillnaderna avseende artikeltyp är minskningen av ledare/debattartiklar och notiser. Mängden notiser har minskat med 31 procent och lokala ledare/debattartiklar har minskat med 57 procent. Trots att siffrorna visar en tydlig minskning kan det vara svårt att avgöra om det gällande opinionsartiklarna faktiskt skett en verklig förändring, då antalet undersökta ledare/debattartiklar är relativt lågt. Mönstren styrks dock av att Jenny Tegnér (2013, s. 22) visat på samma resultat i sin undersökning om Lindesberg.

Wisings upplevelse är i likhet med undersökningens resultat att mängden lokala ledare och debattartiklar minskar. Han förklarar att Katrineholms-Kurirens ledare dels produceras av Eskilstuna-Kuriren, dels av en frilansjournalist i Norrland. År 2005 stod den dåvarande chefredaktören för en stor del av detta material, men den nuvarande chefredaktören skriver inte några opinionsartiklar.

Enligt Wising riskerar den lokala debatten att bli ”lamare” och mindre intensiv när tidningen inte i lika hög grad är lokal på ledarsidan. Han menar att Katrineholms-Kuriren har en demokratisk uppgift i att hjälpa sina läsare att göra bra val. Brister de på den punkten riskerar medborgarnas engagemang för kommunen, grannar och andra människor att minska och debatten hämmas, anser han.

7.7. Användargenererat material

En ytterligare utvecklingstrend som syns i resultatet är att läsarna har fått mer utrymme på redaktionell nyhetsplats (ej insändarsidor), från noll användargenererade artiklar vecka 41 år 2005 till fyra vecka 41 år 2015. Två av de fyra artiklarna handlar om skolaktiviteter. Ett exempel är en artikel från Österåkersbygdens friskola utanför Vingåker, där elever och lärare för en dag låtsats att de levde hundra år tillbaka i tiden (Westberg, 8 oktober 2015).

Figur 7.7.1: Figuren visar antalet användargenererade artiklar vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015.

Även här är antalet analyserade artiklar lågt, vilket begränsar möjligheten att dra slutsatser. Resultatet styrks emellertid av tidigare forskning som tyder på att medborgarjournalistik ökar, om än långsamt (Anderson m.fl. 2015, s. 91-92).

Wisings kommentar är att man på Katrineholms-Kuriren medvetet låter läsare ta mer plats i tidningen. Under vinjetten ”Från läsarna” publiceras en del av det läsargenererade materialet.

8. Diskussion och slutsats

Syftet med detta arbete har varit att undersöka hur det lokala och det regionala materialet i Katrineholms-Kuriren förändrats 2005 till 2015, en tidsperiod under vilken samarbetet inom EK-koncernen fördjupats. Till grund för syftet ligger ett intresse att undersöka hur lokaljournalistik påverkas av koncernsamarbeten. Ytterligare centrala utgångspunkter är den lokala journalistikens betydelse för lokal identitet och lokal demokrati, samt att de lokala artiklarna utgör kärnan i en lokal tidning.

De frågeställningar som uppsatsen tagit avstamp i är:

1. Hur har mängden lokala och regionala artiklar förändrats i Katrineholms-Kuriren mellan 2005 och 2015?
2. Hur har de lokala artiklarna för Katrineholm och Vingåker förändrats till sin karaktär under samma tid? Hur har materialets demokratiska funktioner förändrats?

8.1. Mindre lokalt och regionalt att läsa om för invånarna

Resultatet visar att mängden lokalt och regionalt att läsa om minskar för invånarna i Katrineholm och Vingåker, detta både till antal och till yta. Skillnaden är dock tydligast utrymmesmässigt, då det lokala materialet i Katrineholms-Kuriren till ytan har minskat med cirka 18 procent mellan vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015. De regionala artiklarna har minskat med nästan 50 procent, trots att samarbetet inom koncernen ökat det senaste decenniet. Att det regionala materialet minskat trots samarbetet kan enligt Wising förklaras med att reportrarna på Katrineholms-Kuriren inte längre producerar lika många regionala artiklar själva. De länsartiklar som plockas in i tidningen i dag kommer främst från Eskilstuna-Kuriren. Tidigare var det vanligare att man på Katrineholms-Kuriren gjorde länsöversikter av sådana ämnen som även kunde ges lokal vinkel. Tegnér (2013, s. 21) kom i sin undersökning fram till att det i Lindesbergs kommun blivit allt fler länsöversikter. Resultatet i Katrineholms-Kuriren visar på det motsatta, då antalet länsöversikter där i stället har minskat med 50 procent från år 2005. En möjlig förklaring är att det ökade samarbetet inom EK-koncernen har bidragit till att reportrarna på Katrineholms-Kuriren i större utsträckning kan fokusera på det som sker på lokal nivå.

Att det lokala materialet ändå har minskat över tid kan bero på de förändrade arbetsvillkoren för journalister – ett stressigare arbetsklimat och allt högre produktionskrav. På Katrineholms-Kuriren arbetar i dag ungefär lika många reportrar som år 2005, men de har fler plattformar att producera material till och allt kortare deadlines. Resultatet i denna undersökning stämmer till viss del överens med det Tegnér (2013, s. 21) får fram i sin uppsats, där hon konstaterar att lokala artiklar om kommunpolitik i Lindesberg har minskat med hälften under en tjuugoårsperiod. Minskningen är inte lika kraftig för studien av Katrineholms-Kuriren, som går tio år tillbaka i tiden. Från 2005 till 2015 har antalet artiklar om kommunpolitik i Katrineholms-Kuriren sjunkit med cirka 20 procent, något som visar på att tendenserna ändå är desamma som i Lindesberg. Viktigt att poängtera är dock att artiklarna till ytan inte

förändrats lika kraftigt, utan utrymmesmässigt endast minskat med fem procent. Alltså skrivs färre artiklar om kommunpolitik, även om de artiklarna i stort sett upptar lika stort utrymme som ämnet gjorde år 2005.

Att det skrivs färre artiklar om kommunpolitik kan påverka medborgarna negativt så till vida att de blir mindre engagerade i den lokala politiken. Rapporteras det inte lika mycket om kommunpolitik får medborgarna ”högre trösklar” in till den politiska världen, eftersom de själva aktivt behöver söka efter politiska beslut och dokument för att få ett brett underlag (Nord & Nygren 2002, s. 250). Kleis Nielsen (2015, s. 63) konstaterar i sin studie att den lokala tidningen är det mest betydelsefulla mediet för bevakning av lokal politik, något som medför att en bristande rapportering från detta medium kan få konsekvenser för såväl kommuninvånare som övriga medier. Att journalisterna på Katrineholms-Kuriren, enligt Wising, följer färre politiska instanser nu än 2005 kan ses som en bidragande faktor till att den politiska rapporteringen minskat i antal. I dag får medborgarna genom tidningen främst reda på vad som händer i kommunfullmäktige, medan nämnderna hamnar i medieskugga.

8.2. Lokal identitet och det lokala debattklimatet

Undersökningen visar att bevakningen av mindre orter i utkanterna av Katrineholm och Vingåker är mindre utbredd vecka 41 år 2015 än vecka 41 år 2005. Under den undersökta tioårsperioden tycks en form av centralisering ha skett, som inneburit att en större andel av Katrineholms-Kurirens resurser numera läggs på rapportering om huvudorten. Trots att den totala minskningen av lokala artiklar inte är dramatisk, finns en klart synlig tendens att Vingåker samt kransorter kring Katrineholm och Vingåker får allt mindre utrymme i sin lokaltidning. Detta får anses problematiskt, då en bristande landsbygdsbevakning kan påverka den lokala identiteten. Att läsa om det lokalsamhälle man lever i medverkar till att skapa en känsla av samhörighet i samhället (Nygren & Althén 2014, s. 10), och i den nya medieutredningens delbetänkande slås också fast att granskning av centrala frågor och debatter är viktigt för att medborgare ska engagera sig politiskt i kommuner (SOU 2015: 94, s. 245).

Den lokala politiken i de två kommunerna Katrineholm och Vingåker är emellertid lokaliserad till huvudorterna, vilket gör att kommuninvånarna trots stadsfokuseringen kan räkna med att få information om vad som sker politiskt. Däremot får de sannolikt läsa allt mindre om annat som sker i deras närområden. Viktigt att komma ihåg är dock att det endast

är den totala rapporteringen om Katrineholm som ökat 2005 till 2015, vilket innebär att Vingåker precis som kransorterna fått mindre bevakning.

Att antalet lokala ledare och debattartiklar i antal har minskat med 57 procent kan vidare, som den nya medieutredningen är inne på, vara hämmande för debattklimatet i det lokala samhället. Detta tycker sig även Wising se tecken på, då han beskriver att den lokala debatten riskerar att bli lamare

Den ökade fokuseringen på huvudorten Katrineholm hänger sannolikt samman med koncernsamarbetet. Under den undersökta tioårsperioden har funktioner samordnats och de gemensamma lösningarna byggts ut. Tänkbart är att den samhörighet som tidigare får antas ha varit tydlig mellan Katrineholm, Vingåker och kommunernas kransorter – och som kan sägas ligga till grund för den lokala identiteten – i och med detta har förflyttats ett steg uppåt och numera snarare binder samman EK-koncernens huvudorter Eskilstuna, Katrineholm och Nyköping. När bevakningens fokusering flyttats till en mer övergripande nivå och andelen artiklar om huvudorten ökar kan läsarnas känsla av gemenskap med dels tidningen, dels sitt närområde gå förlorad. Detta skulle i sin tur kunna vara förklaringen till att Wising och hans kollegor från läsarhåll får höra att Katrineholms-Kuriren innehåller för mycket material om Södermanland, trots att utvecklingen för de regionala artiklarna i själva verket är den motsatta. Avståndet mellan kransorterna och den lokala journalistiken blir längre – men rapporteringen antar inte nödvändigtvis ett regionalt perspektiv, utan tycks snarare bli centraliserad till tidningens huvudort.

Ytterligare en aspekt som bör tas hänsyn till är de krav på multikompetens som introducerats inom EK-koncernen under den undersökta perioden. När kraven på varje enskild anställd ökar blir arbetsbördan tyngre. Den extra tid som en resa till kommunens ytterområden kräver kan således eventuellt komma att bortprioriteras till fördel för att hinna göra flera jobb på närmare håll.

Sporten, som såväl vecka 41 år 2005 som vecka 41 år 2015 får en omfattande bevakning, kan sägas vara ett område där Katrineholms-Kuriren täcker Vingåker och de mindre orterna inom kommunerna på ett önskvärt sätt. En klar fördel med den höga andelen rapportering om sporthändelser är att den kan verka identitetsskapande och bidra till att bibehålla den lokala identiteten och de gemensamma referensramarna i samhället. Sporten kan dock inte påstås ha

en demokratisk funktion i någon vidare utsträckning, detta delvis på grund av att den inte intresserar och berör samtliga medborgare. Det går också att diskutera vilka orsaker som ligger till grund för den stora mängden sport i tidningen. Antagligen förhåller det sig så som Karlsson (2015, s. 143) är inne på, att sporthändelser är en typ av nyheter som är resurseffektiva och smidiga att följa – faktorer som gör att tidningen väljer att bevaka dem. Dessutom har sport i regel en trogen publik, som följer sina lag och därmed är intresserad av vad som skrivs om dem i medierna.

8.3. Det nyhetsekologiska systemet

Att mängden material minskar i Katrineholms-Kuriren – inte enbart gällande de mindre orterna, utan även totalt sett – kan innebära konsekvenser för det nyhetsekologiska systemet, som i och med detta riskerar att utarmas. När bevakningen på lokal och regional nivå minskar får rikstäckande medier ett tunnare material att utgå från, något som i förlängningen kan leda till att människors kunskaper om mindre svenska orter försämras. Om så är fallet för kedjan Katrineholm, Södermanland och Sverige är dock osäkert och skulle kräva en egen undersökning.

Även vilka konsekvenser koncernsamarbeten får för nyheternas näringskedja är svårt att uttala sig om, men det är inte otroligt att tänka sig att en likriktning i nyhetsrapporteringen kan bli en följd. En sådan typ av ensidig rapportering kan i sin tur göra att medier högre upp i kedjan får ett mindre urval att utgå från, vilket kan leda till att nyhetsbevakningen över huvud taget blir mindre mångfacetterad. Minskningen av material i Katrineholms-Kuriren får emellertid ses som relativt liten, och på en del andra håll i landet är läget för nyheternas näringskedja sannolikt mer allvarligt.

8.4. Privatpersoner kommer till tals

En intressant skillnad i huvudsaklig källa är att användandet av privatpersoner ökat med nästan 50 procent sedan år 2005. Nords och Nygrens (2002, s. 144) rapport från Stockholms förorter visar på att privatpersoner var en relativt frekvent förekommande källa redan vid 2000-talets början. Att Klermyr (2014, s. 30) kommer fram till att privatpersoner tillsammans med politiker är de vanligaste källorna år 2014 i Upplands Väsby's lokaltidningar styrker dock att en ökning har skett. Med anledning av att privatpersoner är en vanlig källa i Katrineholms-Kuriren år 2015 kan man tänka sig att denna typ av källa har blivit vanligare med åren. Det är

också möjligt att spekulera i om ökningen av privatpersoner som huvudkälla handlar om tid och resurser. Att intervjua en privatperson kan vara tidseffektivt, något som är viktigt i dagens medielandskap.

Enligt Wising arbetade journalisterna på Katrineholms-Kuriren tidigare med utgångspunkten att främst ge sin publik sådan information som de själva ansåg att publiken borde ta del av. Under senare år har Katrineholms-Kuriren försökt att involvera läsarna mer i tidningen och låta dem vara mer delaktiga i nyheterna. Detta skulle kunna vara en bidragande faktor till att privatpersoner syns mer i nyheterna i dag. Man kan anta att Katrineholms-Kuriren i dag styrs mer av medielogiken än för tio år sedan. Med medielogik menas att man ger läsarna det de vill läsa om i stället för det de bör läsa om (Nord & Strömbäck 2012, s. 13).

Andra källor som under de båda undersökningsveckorna är vanligt förekommande är polis/åklagare och organisation/förening. Att polis/åklagare placerar sig högt beror sannolikt på att brott och olyckor både vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015 är ett väl omskrivet ämne. Brott och olyckor har i lokaltidningar länge varit ett vanligt ämne (Weibull & Wadbring 2014, s. 272-273). Att polis/åklagare är en ofta återkommande källa i Katrineholms-Kuriren kan, utöver att brott och olyckor är ett ofta förekommande ämne, också komma sig av att de troligen ses som elitkällor. Falkheimer (2012, s. 157) diskuterar att elitkällor kan ses som trovärdiga källor på grund av att de ofta tillhör yrkesgrupper med makt. Ytterligare en faktor som spelar in är att man ofta gör så kallade rutinringningar, som i regel genererar nyheter.

Nämnvärt angående brott och olyckor är även skillnader i hur man rapporterar om ämnet de undersökta perioderna. Vecka 41 år 2005 fanns ett helt uppslag om brott och olyckor, där den centrala frågan handlade om fängelsestraff och psykiatrisk vård. Huvuddelen bestod av en intervju med två intagna på en rättspsykiatrisk anstalt i Katrineholm. Vecka 41 år 2015 bestod artiklarna framför allt av notiser. Att det vecka 41 år 2005 lades mer resurser på ämnet hänger troligen ihop med att man under den perioden hade en särskild polisreporter, vilken antagligen kunde lägga mer tid på att producera fylligare och mer djupgående artiklar.

8.5. Medborgarjournalistik

Ett inte oväntat resultat är att mängden insänt material, utöver insändare på insändarsidorna, är större undersökningsveckan år 2015 än den motsvarande år 2005. Att Katrineholms-

Kuriren tar in texter skrivna av utomstående på redaktionell plats kan anses vara ett tidstypiskt mönster, då medborgarjournalistik är något som ökat i takt med att nätbaserade medier har blivit vanligare (Anderson m.fl. 2015, s. 91-92). Siffrorna som konstateras för de två undersökta veckorna är noll artiklar år 2005 och fyra år 2015, något som är klart begränsande för möjligheterna att dra slutsatser. Troligt är dock att samma mönster hade kunnat iaktas i en undersökning med fler undersökta veckor och artiklar.

Henrik Wising menar att det är ett medvetet val att låta läsarna bidra med material på redaktionell plats. Greppet kan eventuellt ses som en strategi för att behålla närhet till läsare och prenumeranter ute i kransorterna, även då Katrineholms-Kuriren inte har tid eller resurser att skicka dit en egen medarbetare.

8.6. Bildutrymme

En generell tendens som brukar diskuteras i dag är att bildutrymmet i dagspressen ökar. Därför är en intressant del av resultatet i denna uppsats att bilderna i de lokala artiklarna, både avseende utrymme och antal, har minskat från den undersökta veckan år 2005 till den motsvarande veckan år 2015.

Att bilderna ökar i många tidningar kopplas i regel ihop med formatövergången från broadsheet till tabloid. Andersson (2013) undersöker till exempel i sin rapport hur bytet av format har påverkat bildstorlek och bildantal, och kommer fram till att bilderna ökat i samtliga av de tidningar hon studerar. En aspekt att väga in i diskussionen om Katrineholms-Kurirens utrymme och antal bilder är att tidningen länge har haft formatet ”huggen Berliner”. Att de inte bytt format mellan åren 2005 och 2015 kan eventuellt ha en del i förklaringen att bilderna inte tagit över mer i tidningen, trots att man enligt Wising jobbat aktivt för att öka bildutrymmet. En annan möjlig orsak till att antalet bilder har minskat kan vara att man medvetet satsat på att låta ett lägre antal bilder ta större utrymme i stället för att använda sig av flera bilder per artikel. Det kan också vara av betydelse att Katrineholms-Kuriren i dag inte längre har några renodlade fotografer.

8.7. Hur Katrineholms-Kuriren förhåller sig till demokratimodellerna

De lokala artiklarna om kommunpolitik har som sagt blivit färre, något som är negativt om man knyter an till den teori som Nygren (2003) har om tidningens granskande uppgifter på fyra nivåer. Den första nivån handlar om *mediernas övervakningsmakt*, som innebär att

makthavare vet om att de kan bli granskade. Om antalet kommunartiklar minskar medför alltså det att chansen att makthavarna granskas och att oegentligheter träder fram minskar. Detta får i sin tur en negativ påverkan på demokratin, då en av mediernas viktigaste uppgifter är att granska makthavare för att medborgare fritt och självständigt ska kunna bilda sig en egen åsikt. Att det blir mindre kommunpolitik är därmed negativt om man ser till *konkurrensdemokratin*, utifrån vilken mediernas viktigaste uppgift är att granska makthavarna. Man kan anta att det faktum att Katrineholms-Kuriren inte längre har en uttalad kommunreporter minskar sannolikheten att de politiska makthavarna kommer att granskas.

Redaktionella nedskärningar och att det inte längre finns en utsedd kommunreporter kan vara bidragande faktorer till att rapporteringen om kommunen främst handlar om vad som sker i kommunfullmäktige. Rapporteringen om vad som sker i de olika nämnderna har försvunnit vilket kan vara problematiskt för medborgarna. När något i dag blir en nyhet i Katrineholms-Kuriren har förslaget redan blivit ett beslut, chansen att skapa debatt och därmed påverka utgången av förslaget minskar när bevakningen av nämnderna försvinner. Detta är negativt om man ser till *samtalsdemokratin*, där det är debatten och samtalen som ligger till grund för en god demokrati

Medborgarna har i Katrineholms-Kuriren fått allt mer utrymme – dels i form av att de syns mer som källor, dels genom att de själva får skriva och ta plats på de redaktionella sidorna. Detta är positivt utifrån ett *deltagardemokratiskt* perspektiv, eftersom medverkan ökar känslan av att vara en del av något större. Att man på Katrineholms-Kuriren lyssnar mer till läsarna och utformar nyheter utefter vad de vill ha är också positivt enligt detta perspektiv, då en viktig del är att journalistiken utgår från medborgarnas dagordning. Något som är negativt är dock att rapporteringen om Vingåker och kransorter minskat, något som gör att personerna som bor där kan tappa känslan av gemenskap och tillhörighet. En annan aspekt att väga in, som kan påverka medborgarnas känsla av gemenskap, är den stora minskningen av lokala ledare och debattartiklar. En aktiv och pågående debatt är viktig för att medborgare ska engagera sig politiskt i kommuner. Minskningen av lokala ledare och debattartiklar är även negativ ur det samtalsdemokratiska perspektivet. Minskar debatten blir den politiska bilden inte lika nyanserad och det offentliga samtalet allt tamare.

År 2005 skrev chefredaktören själv lokala ledare i stort sett varje dag, medan ledarna i dag främst kommer från Eskilstuna-Kuriren eller en frilansare i Norrland. Henrik Wising menar

att skribenten håller sig à jour med vad som händer i Katrineholm och skriver lokala ledare som passar tidningens politik. Men hur lokal kan ledaren bli när skribenten befinner sig i en del av Sverige och läsarna i en annan? Skribenten går miste om närkontakten med de vanliga kommunmedborgarna – de som faktiskt ska läsa det han skriver. Resultatet visar att de lokala ledarna och debattartiklarna minskat med 57 procent. En rimlig förklaring kan vara att ju längre avståndet är mellan skribent och läsare, desto svårare är det att vara lokal. För deltagardemokratin är denna utveckling negativ då den lokala identiteten går förlorad i och med att skribenten aldrig möter dem han skriver för.

8.8. Sammanfattad reflektion

Utifrån undersökningen i denna uppsats kan konstateras att de lokala och regionala artiklarna i Katrineholms-Kuriren har minskat både avseende antal och utrymme. Viktigt att ha i åtanke är dock att tidningen samtidigt minskat i antal sidor. De viktigaste skillnaderna i rapporteringen mellan vecka 41 år 2005 och vecka 41 år 2015 kan sägas vara den minskade bevakningen av Vingåker och kransorter, samt antalet artiklar om kommunpolitik. Detta på grund av att dessa förändringar i hög grad kan komma att påverka den lokala identiteten och den lokala demokratin.

Som invånare i ett samhälle som bevakas allt mindre känner man sig troligen bortglömd, och det kan finnas en risk att en misstro mot medier och journalister växer fram. Att vara närvarande i hela sitt spridningsområde är sannolikt en förutsättning för att kunna behålla sin publik. Det kan därför anses konstigt och som att Katrineholms-Kuriren ”skjuter sig själv i foten” när man blir allt sämre på att rapportera om Vingåker och kransorterna. Färre bevakade områden borde kunna ha ett samband med färre prenumeranter.

Det är rimligt att tänka sig att utvecklingen för det regionala materialet hade varit den motsatta, en ökning, om Katrineholms-Kuriren hade ingått i en större koncern med tio eller tjugo andra publikationer. Trots att samarbetet under de senaste tio åren ökat inom EK-koncernen – och nu i och med Sörmlands Media troligen kommer att expandera ännu mer – har det antagligen tack vare det relativt låga antalet tidningar varit möjligt att stå självständigt och inte förändras alltför mycket. Tänkbart är också att ett medlemskap i en större koncern tydligen hade påverkat mängden lokala artiklar, vars minskning sannolikt varit mer markant till fördel för en högre andel regionalt material. Ju mer utbrett ett koncernsamarbete är, desto mer likriktat, generellt och gemensamt borde innehållet i de berörda tidningarna bli.

8.9. Vidare forskning

En undersökning som skulle vara en intressant fortsättning på denna studie skulle vara att analysera skribenternas redaktionstillhörigheter. På vilka orter befinner de sig? Detta skulle vara särskilt intressant gällande det regionala materialet, eftersom många av de artiklarna numera tycks komma från Eskilstuna-Kuriren. Utifrån denna undersökning skulle man kunna få en tydligare bild av hur samarbetet inom EK-koncernen ser ut.

Ytterligare en infallsvinkel att studera lokaljournalistikens utveckling utifrån skulle kunna vara att utföra någon typ av publikstudie, till exempel att med hjälp av enkäter samla in uppgifter om hur tidningsläsarna uppfattar att den lokala tidningen förändras.

Nyheterens näringskedja, det nyhetsekologiska systemet, i Katrineholm, Södermanland och Sverige skulle kunna studeras på samma sätt som Kleis Nielsen (2015, s. 62-64) har studerat hur nyheter färdas mellan olika medier i den danska staden Næstved. Man skulle exempelvis kunna följa Katrineholms-Kuriren, SVT Nyheter Sörmland och Aktuellt/Rapport under en avgränsad period och undersöka hur nyheter förflyttar sig mellan de medierna. Detta skulle potentiellt kunna bidra med mer kunskap om vilka konsekvenser den förändrade branschen för lokala tidningar kan få.

9. Referenslista

Litteratur

Anderson, C. W., Coleman, Stephen & Thumim, Nancy (2015). "How News Travels: A Comparative Study of Local Media Ecosystems in Leeds (UK) and Philadelphia (US)". I Kleis Nielsen, Rasmus (red). *Local Journalism: The Decline of Newspapers and the Rise of Digital Media*. London: Reuters Institute for the Study of Journalism., ss. 73-93.

Andersson, Ulrika (2013). *Från fullformat till tabloid – Om formatets betydelse för nyhetsjournalistiken*. Sundsvall: DEMICON.

Baisnée, Olivier, Powers, Matthew & Zambrano, Sandra Vera (2015). "The News Crisis Compared: The Impact of the Journalism Crisis on Local News Ecosystems in Toulouse (France) and Seattle (US)". I Kleis Nielsen, Rasmus (red). *Local Journalism: The Decline of Newspapers and the Rise of Digital Media*. London: Reuters Institute for the Study of Journalism., ss. 31-50.

Djerf-Pierre, Monika & Wiik, Jenny (2012). "Journalistiken och journalisterna". I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur., ss. 175-203.

Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2012). *Metodpredikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Falkheimer, Jesper (2012). "Medierna och kampen om innehållet". I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper, red. *Medierna och demokratin*. Lund. Studentlitteratur., ss 149-173.

Hadenius, Stig, Wadbring, Ingela & Weibull, Lennart (2011). *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. Stockholm: Ekerlids förlag.

Jonsson, Roger (2005). *Katrineholms-kuriren, berättelsen om en tidning*. Katrineholm: Katrineholms-kuriren.

Kleis Nielsen, Rasmus (2015). "Local Newspapers as Keystone Media: The Increased Importance of Diminished Newspapers for Local Political Information Environments". I Kleis Nielsen, Rasmus (red). *Local Journalism: The Decline of Newspapers and the Rise of Digital Media*. London: Reuters Institute for the Study of Journalism., ss. 51-72.

Klermyr, Emelie (2014). *Vad rapporteras det om i lokaljournalistiken? En jämförelse av Upplands Väsby kommuns lokaltidningar*. Stockholm: Stockholms universitet, Enheten för journalistik, medier och kommunikation, JMK.

Larsson, Larsåke (2010). "Intervjuer". I Ekström, Mats & Larsson, Larsåke. *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur., ss. 53-86.

Nilsson, Åsa (2010). "Kvantitativ innehållsanalys". I Ekström, Mats & Larsson, Larsåke. *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur., ss. 219-150.

Nord, Lars & Nygren, Gunnar (2002). *Medieskugga*. Stockholm: Atlas.

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2012). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur.

Nygren, Gunnar (2003). *Granskning med förhinder*, Studier i Politisk kommunikation nr. 4. Sundsvall: Demokratiinstitutet.

Nygren, Gunnar & Althén, Kajsa (2014). *Landsbygd i medieskugga – nedmonteringen av den lokala journalistiken och bilden av landsbygden i Dagens Nyheter*. Stockholm: Södertörns högskola, Institutionen för kommunikation, medier och IT.

Ots, Mart (2012). "Mediernas ekonomiska villkor". I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur., ss. 117-148.

Shehata, Adam (2012). "Medierna och makten över publiken". I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur., ss. 317-344.

Strömbäck, Jesper (2012). "Journalistiken och politiken". I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur., ss. 263-289.

Thurén, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber.

Tegnér, Jenny (2013). *Lokal tidning och lokal demokrati: En undersökning om kommunjournalistiken i Lindesberg 1995-2013*. Huddinge: Södertörns högskola.

Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2014). *Massmedier: Nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. Stockholm: Ekerlids förlag.

Elektroniska källor

Institutet för mediestudier (2015). "Så här bevakas Katrineholms kommun". I *Mediestudiers årsbok: Kommunrapportering*. Stockholm: Institutet (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://kommunbevakningen.mediestudier.se/m/Katrineholm>> (2015-12-09)

Jönsson, Anders (2015). Vingåker. (Elektronisk) I: *Nationalencyklopedin*. Tillgänglig: <<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/vingåker>> (2015-11-18)

Karlsson, Michael (2015). "Mer sport till folket – på webben". I *Mediestudiers årsbok – tillståndet för journalistiken 2014/2015*. Stockholm: Institutet för mediestudier., ss. 138-148. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.mediestudier.se/bdh_filearea/_rsbok_2014-2015.pdf> (2015-12-10)

Katrineholms kommun (2015). Fakta om Katrineholms kommun. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.katrineholm.se/Om-kommunen/Kommunfakta/>> (2015-11-18)

Nilsson, Lars (2011). Katrineholm. (Elektronisk) I: *Nationalencyklopedin*. Tillgänglig: <[http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/katrineholm-\(tätort-katrineholm-kommun\)](http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/katrineholm-(tätort-katrineholm-kommun))> (2015-11-18)

Nordblom, Carl-Johan (2015). Katrineholm. (Elektronisk) I: *Nationalencyklopedin*. Tillgänglig: <<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/katrineholm>> (2015-11-18)

Regeringen (2015). SOU 2015: 94. Medieborgarna & Medierna: En digital värld av rättigheter, skyldigheter – möjligheter och ansvar. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.regeringen.se/contentassets/aca20d317683426797fc15c0056004f3/medieborgarna--medierna.-en-digital-varld-av-rattigheter-skyldigheter--mojligheter-och-ansvar-sou-201594>> (2015-11-24).

TS Mediefakta (2015). Upplage- och räckviddsutveckling 2005-2014. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://ts.se/media/1113/upplage_rackviddsutveckling2005_2015.pdf>

Vingåkers kommun (2015). Landsbygdsorter. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.vingaker.se/Startsida/bygga-o-bo/Ytteromraden/>> (2015-11-18).

Artiklar i Katrineholms-Kuriren

Jern, Rosel (2015). Tio nya volontärer till Röda korset. *Katrineholms-Kuriren*, 10 oktober.

Westberg, Arne (2015). Barnen fick gå i den gamla skolan. *Katrineholms-Kuriren*, 8 oktober.

Intervju

Wising, Henrik, reporter på Katrineholms-Kuriren. Intervju 26 november 2015. Finns inspelad och sparad hos uppsatsförfattarna.

Mejlkonversationer

Näslund, Jimmie, vd på Sörmlands Media. Mejlkonversation 26 november 2015. Finns sparad hos uppsatsförfattarna.

10. Bilaga – Kodschema

Det lokala materialet undersöks utifrån variablerna V1-V14, medan det regionala studeras utifrån variablerna V1-V11, V15 och V16.

V1: År

1: 2005

2: 2015

V2: Är artikeln lokal eller regional?

En artikel är lokal om den är ortsdaterad till Katrineholms eller Vingåkers kommun, alternativt i huvudsak handlar om händelser/människor inom detta geografiska område. Som regional klassificeras en artikel som handlar om Sörmland (inte Katrineholm och Vingåker) och/eller är en länsöversikt.

1: Lokal

2: Regional

V3. Kvadratcentimeter totalt

Den totala summan av rubrik, ingress, brödtext, bild och övriga artikeldelar. Talet skrivs firsiffrigt, t.ex. 0065 om summan är 65 kvadratcentimeter.

V4: Kvadratcentimeter text

Den totala summan av rubrik, ingress, brödtext och övriga artikeldelar. Talet skrivs firsiffrigt.

V5: Kvadratcentimeter bild

Bildens/bildernas storlek i kvadratcentimeter, skrivs firsiffrigt.

V6: Antal bilder

0: 0

1: 1

2: 2

3: 3

4: 4

5: 5 eller flera

V7: Artikeltyp

Som notis räknas artiklar utan byline. Som reportage klassas de artiklar där det tydligt framkommer att reportern varit på plats. Som övrigt räknas t.ex. fristående enkäter, ”hallå där” och ”i blyxfånget”.

Om fler artiklar hänger ihop tematiskt räknas de som en artikel och kategoriseras därmed efter den genre som huvudartikeln har.

1: Nyhetsartikel

2: Reportage

3: Notis

4: Ledare/debattartikel

5: Insändare

6: Krönika/kolumn

7: Övrigt

V8: Avdelning/sektion i tidningen

- 1: Ledare
- 2: Katrineholm/Nyheter
- 3: Vingåker/Nyheter
- 4: Sörmland/Nyheter
- 5: Ekonomi
- 6: Sport & motion
- 7: Kultur & nöje
- 8: Mänskligt/Personligt/Familje
- 9: Fritt ur hjärtat/Insändare
- 10: Övrigt

V9: Har artikeln en puff på förstasidan?

- 1: Ja
- 2: Nej

V10: Placering på sidan

- 1: Sidtopp
- 2: Mellan
- 3: Botten

V11: Huvudämne

En artikel som i någon mån behandlar kommunpolitik klassificeras alltid som kommunpolitik.

- 1: Kommunpolitik
- 2: Övrig politik
- 3: Skola
- 4: Ekonomi och näringsliv
- 5: Hälsa
- 6: Sjukvård
- 7: Äldrevård
- 8: Brott och olyckor

- 9: Kultur och fritid
- 10: Trafikfrågor
- 11: Boende och byggande
- 12: Sociala frågor
- 13: Natur
- 14: Sport
- 15: Övrigt

V12: Antal källor

- 0: 0
- 1: 1
- 2: 2
- 3: 3
- 4: 4
- 5: 5 eller flera

V13: Huvudsaklig källa

- 1: Politiker
- 2: Kommunal tjänsteman
- 3: Privatperson
- 4: Expert
- 5: Företag/anställd
- 6: Dokument
- 7: Undersökning/utredning
- 8: Polis/åklagare
- 9: Myndighet
- 10: Läkare/vårdpersonal
- 11: Lärare/rektor
- 12: Andra medier
- 13: Egen tidigare rapportering
- 14: Organisation/förening
- 16: Reporterakttagelser
- 17: Tränare/instruktör
- 18: Övrigt

19: Källa förekommer ej

V14: Vilket område berör materialet?

- 1: Katrineholm
- 2: Vingåker
- 3: Annan ort inom Katrineholm/Vingåker
- 4: Flera orter inom Katrineholm/Vingåker

V15: Är artikeln en länsöversikt?

En artikel räknas som länsöversikt om den berör flera kommuner i Södermanland.

- 1: Ja
- 2: Nej

V16: Berör artikeln endast Flen?

Bakgrunden till denna variabel är att Flen år 2005 ingick i Katrineholms-Kurirens bevakningsområde.

- 1: Ja
- 2: Nej